

Public authorities, which are responsible for the implementation of control in the construction industry today is no longer able to implement it effectively, because, at least, the decisions of most of them require individual control, such bodies can not physically provide. In this connection, it seems logical to borrow the experience of these States, the solution to these problems was entrusted to self-regulatory organizations, since the control that is carried out by them, acquiring features of a private-legal nature, allows to provide the fragmented control.

Of course, this kind of transformation will be extremely resource-intensive for our state and will require fundamental changes not only on the part of public authorities, but also economic entities engaged in economic activities in the construction industry. The outdated attractor of state regulation, excessive bureaucracy and corruption on the one hand entails the emergence of conformist and consumptionist moods on the other hand (business entities), since the introduction of innovations in the sector of economic activity will ultimately lead to an increase in the cost of the product, complication of the usual procedures and, possibly, a decrease in the number of business entities for their non-compliance with the established requirements and the inability to obtain admission to the market of services and works.

In the context of the current economic downturn, an important task facing our state is to improve the quality of the leading sectors of the national economy, including the construction industry.

REFERENCES

1. Lean Construction Journal. URL: <https://www.leanconstruction.org/learning/publications/lean-construction-journal/>.
2. Kurashova I. M. Control as a self-regulatory tool of the construction industry. Law and Innovations : Scient.-Pract. Journal / edit. S. V. Glibko and others. Kharkiv: Pravo, 2018. № 3 (23). pp. 64–68.
3. Стріжкова А. В. Grid-технології як об'єкт інноваційних правовідносин: дис. ... канд. юрид. наук. Харків: 2018. С. 72.

ЩОДО ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ВАЛЮТНІ ЦІННОСТІ»

Лядов Антон Геннадійович,
*аспірант кафедри фінансового права
НЮУ імені Ярослава Мудрого*

Роботу присвячено вивченню питань законодавчого визначення поняття «валютні цінності». Автором досліджено сучасну законодавчу та доктринальну базу, на підставі чого зроблено ґрунтовні висновки.

Ключові слова: валютні цінності, валютне регулювання.

Вимоги сучасного інноваційного суспільства висувають умови законодавцю щодо вироблення таких положень, які будуть задовольняти їхні потреби та враховувати відповідні інтереси. Важливим кроком на шляху до лібералізації валютного законодавства стало прийняття нового Закону України «Про валюту та валютні операції», який одним із своїх завдань має удосконалення умов для інвестування капіталу в українську економіку та поліпшення інвестиційної привабливості України. Важливою системоутворюючою категорією валютного регулювання є валютні цінності, яка знайшла своє відображення у законодавстві, проте щодо якої існує безліч дискусій в наукових спільнотах. Закон України «Про валюту та валютні операції», в порівнянні із Декретом Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю», містить принципово новий підхід до трактування сутності валютних цінностей, що потребує більш детального дослідження.

Закон України «Про валюту та валютні операції» не містить нормативного визначення поняття валютні цінності, а лише перелічує види майна, які відносяться до валютних цінностей. Так, валютними цінностями є національна валюта (гривня), іноземна валюта та банківські метали [1]. Погоджуємося з О. С. Шевчиком, який звертає увагу на значення нормативного визначення змісту поняття валютні цінності в процесі організації системи валютного регулювання. До того ж автор зазначає про існування в теорії фінансового пра-

ва дуалістичного підходу у трактуванні поняття валютні цінності: з одного боку – це грошова одиниця країни (національна валюта), з іншого – грошові одиниці іноземних держав [2, с. 862]. При цьому, такий поділ валютних цінностей здійснюється за критерієм місцезнаходження емісійного органу та не враховує банківські метали, які є окремою категорією валютних цінностей.

Із Закону України «Про валюту та валютні операції» чітко випливає, що валютні цінності є об'єктом валютних операцій, тобто є тією ключовою ланкою, з приводу якої резиденти та нерезиденти вступають у відповідні валютні правовідносини. Так, кожна ознака, яка характеризує валютну операцію, містить вказівку на валютні цінності (перехід права власності на валютні цінності, торгівля валютними цінностями, транскордонні переказ або переміщення валютних цінностей). При цьому, зазначений закон, не маючи загального родового поняття валютних цінностей, містить окремі безпосередні визначення елементів, які відносяться до валютних цінностей. Пропонуємо їх розглянути.

Так, згідно з статтею 1 Закону України «Про валюту та валютні операції», до національної валюти (гривні) відносяться: грошові знаки грошової одиниці України – гривні у вигляді банкнот, монет, у тому числі обігових, пам'ятних та ювілейних монет, і в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені або такі, що вилучаються з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, що перебувають в обігу; кошти на рахунках у банках та інших фінансових установах, виражені у гривні; електронні гроші, номіновані у гривні [1]. Важливим досягненням у сфері валютного регулювання є віднесення до валютних цінностей електронних грошей, що є особливо актуальним у часи глобалізації та розвитку нових технологій.

До іноземної валюти Закон України «Про валюту та валютні операції» у статті 1 відносить: грошові знаки грошових одиниць іноземних держав у вигляді банкнот, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави або групи іноземних держав, а також вилучені або такі, що вилучаються з обігу, але підлягають обміну на

грошові знаки, що перебувають в обігу; кошти на рахунках у банках та інших фінансових установах, виражені у грошових одиницях іноземних держав і міжнародних розрахункових (клірингових) одиницях (зокрема у спеціальних правах запозичення), що належать до виплати в іноземній валюті; електронні гроші, номіновані у грошових одиницях іноземних держав та (або) банківських металах [1]. При цьому, слід погодитися з думкою О. С. Шевчика, який звертаючи увагу на відсутність законодавчого закріплення поняття «валюта», вказує на можливість неоднозначного його трактування та в результаті ототожнення з поняттям «іноземної валюти» [3, с. 763]. Так, М. В. Старинський, розглядаючи валютні правовідносини, під категорією валюта розуміє гроші іноземних держав [4, с. 55]. Це є неприпустимим, адже валютне законодавство також оперує поняттям національна валюта (гривня), яку визначають як різновид валюти.

Що стосується банківських металів, то в Законі України «Про валюту та валютні операції» міститься бланкетна норма, яка здійснює посилання на Закон України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними», згідно статті 1 якого, банківські метали – це золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів [5]. Не зрозумілим залишається прагнення законодавця у відсиланні до іншого нормативно-правового акту при встановленні значення терміну банківські метали та не визначення його в Законі України «Про валюту та валютні операції». А. О. Сінянська зараховує дорогоцінні метали до переліку об'єктів валютних правовідносин та вказує, що саме за цієї характеристики вони набувають статусу валютних цінностей [6, с. 27]. Ця думка є дещо хибною, адже по-перше до валютних цінностей законодавством віднесено банківські метали, а по-друге, враховуючи, що об'єктом правовідносин є те, з приводу чого суб'єкти вступають у відповідні відносини, в даному випадку це – операції, які можливо здійснити з банківськими металами, валютні цінності будуть виступати предметом валютних операцій.

В останній час спостерігається тенденція до приділення значної уваги вивченню феномену цифрових валют. Це не є дивним, адже кожного дня ми стикаємося з такими поняттями як Bitcoin, криптовалюта, блокчейн, майнінг та ін., які не мають нормативного закріплення, що призводить до нерозуміння, яким же чином необхідно регулювати відносини у цій сфері. Свою позицію щодо віртуальних валют ще у 2014 році висловив Національний банк України, який визнав Bitcoin грошовим сурогатом, що не має забезпечення реальною вартістю і не може використовуватися фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу, оскільки це протирічить нормам українського законодавства [7]. За даними юристів Axon Partners і криптовалютної консалтингової компанії ForkLog Research, Україна входить до Топ-10 країн світу за кількістю користувачів Bitcoin[8]. Враховуючи значний попит цифрових валют в Україні та відсутність нормативного регулювання відносин щодо них в новому Законі України «Про валюту та валютні операції» виникає необхідність в дослідженні сутності цифрових валют та можливості їх віднесення до валютних цінностей.

Враховуючи вищевикладене, вважаємо за необхідне приділити більше уваги дослідженню валютних цінностей як об'єкта валютних операцій, зважаючи на виклики сучасного світу, оскільки удосконалення національного законодавства в тому числі й валютного шляхом його лібералізації має на меті покращити інвестиційний клімат України та збільшити притоки іноземного капіталу. Зокрема, існує нагальна потреба у встановленні норм, які будуть спрямовані на регулювання відносин, щодо здійснення операцій з цифровими валютами, шляхом віднесення їх до валютних цінностей. Також, для уникнення непорозумінь, необхідно законодавчо окреслити співвідношення таких категорій як валюта та національна валюта і іноземна валюта.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.
2. Шевчик О. С. Щодо визначення термінів «валюта» та «валютні цінності». *Форум права*. 2011. № 3. С. 862–868.

3. Шевчик О. С. Валютні операції, як об'єкт валютного контролю. *Форум права*. 2012. № 2. С. 763–768.
4. Старинський М. В. Визначення поняття валютні правовідносини. *Юридична Україна*. 2011. № 8. С. 52–56.
5. Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними: Закон від 18.11.1997р. № 637/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/637/97-%D0%B2%D1%80>.
6. Сінянська А. О. Дорогоцінні метали як об'єкти валютних правовідносин. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право»*. 2017. № 46. Т. 2. С. 25–28.
7. Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin: Національний банк України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0435500-14>.
8. Правовое регулирование криптовалютного бизнеса. URL: <http://axonpartners/wp-content/uploads/2017/02/Global-Issues-of-Bitcoin-Businesses-Regulation.pdf>.

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ПРИ ПЕРЕДАННІ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ГЕОЛОГО-РОЗВІДУВАЛЬНИХ РОБІТ ШЛЯХОМ БУРІННЯ СВЕРДЛОВИН

Любичч Анна Миколаївна,
к.ю.н., учений секретар НДІ ПЗІР НАПрН України

Савчук Олена Олександрівна,
к.ю.н., асистент кафедри екологічного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
науковий співробітник НДІ ПЗІР НАПрН України

Роботу присвячено вивченню правових проблем, що виникають при передаванні земельних ділянок для проведення геолого-розвідувальних робіт шляхом буріння свердловин. Авторами проаналізовано положення вітчизняного законодавства, що регулює дане питання та зроблено відповідні ґрунтовні висновки.